

تاریخ شفاهی
دفاع مقدس

روایت

احمد فتوحی

بسیج در لشکر ۱۷ علی بن ابی طالب (ع)

به کوشش یحیی نیازی

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

۱ ۴ ۰ ۰

سرشناسه: فتوحی، احمد، ۱۳۳۶-

عنوان و نام پدیدآور: تاریخ شفاهی دفاع مقدس روایت احمد فتوحی: بسیج در لشکر ۱۷ علی‌ابن‌ابی‌طالب (ع)
به کوشش یحیی نیازی؛ ویراستار زینب محمدخانی.

مشخصات نشر: تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۴۳۲ ص: مصور (بخشی رنگی).

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۱۵-۵۲-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

عنوان دیگر: بسیج در لشکر ۱۷ علی‌ابن‌ابی‌طالب (ع)

موضوع: فتوحی، احمد، ۱۳۳۶-

موضوع: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. لشکر هفده علی‌بن‌ابی‌طالب (ع)

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- خاطرات

Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Personal narratives

شناسه افزوده: نیازی، یحیی، ۱۳۴۶ -، مصاحبه‌گر

شناسه افزوده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

شناسه افزوده: Islamic Revolution Iranian Revolutionary Guards. Holly Defense Research and Documentation Center

رده بندی کنگره: DSR1۶۲۹

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۲

شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۱۱۳۹۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

تاریخ شفاهی دفاع مقدس

روایت احمد فتوحی

بسیج در لشکر ۱۷ علی‌بن‌ابی‌طالب (ع)

به کوشش یحیی نیازی

ویراستار: زینب محمدخانی ■ گرافیک: سیدهای خوشی

نمونه‌خوان: مهناز محمدجوهری ■ نمایه: سجاد نخعی ■ ناظر چاپ: محمد بهروزی

چاپ اول: ۱۴۰۰ ■ لیتوگرافی و چاپ: بلاغ

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه ■ قیمت: ۱۳۶،۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۱۵-۵۲-۵ ■ ISBN: 978-964-6315-52-5

کلیه حقوق متعلق به مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس است.
نقل از کتاب با ذکر مأخذ مجاز و هرگونه بهره‌برداری دیگر منوط به اجازه کتبی این مرکز می‌باشد.

دفتر مرکزی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، مجتمع

ناشران، طبقات اول، واحد ۴

فروشگاه: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، مجتمع ناشران

۶۶۴۹۵۵۷۲ و ۶۶۴۸۱۵۳۱-۲

info@hdrdc.ir

www.shop.hdrdc.ir

فهرست مطالب

۱۳	پیشگفتار
۱۵	مقدمه

جلسه اول: اولین اقدامات پس از انقلاب

۱۹	چکیده
۲۰	آموزش نظامی در مساجد
۲۲	شکل‌گیری کمیته‌های انقلاب اسلامی
۲۳	تشکیل بسیج مستضعفین
۲۴	عضویت در سپاه پاسداران
۲۴	ورود نیروهای کمیته به سپاه پاسداران
۲۶	حفاظت از امام خمینی (ره) در قم
۲۸	دیدارهای علما، مسئولان و مردم با امام خمینی (ره) در مدرسه فیضیه
۳۱	استقرار در محل جدید
۳۴	حفاظت از شخصیت‌های سیاسی - مذهبی در قم
۳۴	ناراحت‌شدن امام از به‌کارگیری ماشین ضدگلوله
۳۶	فرماندهی سپاه قم
۳۸	دشواری‌های خاص فرماندهی سپاه قم
۳۹	پایان‌دادن به غائله حزب خلق مسلمان در قم
۴۱	تبعیت پاسداران از امام خمینی (ره)
۴۲	فعالیت‌ها و اقدامات سپاه قم
۴۳	همراهی مردم با سپاه

جلسه دوم: آزادسازی سنندج؛ تجربه‌ای ماندگار

۴۹	چکیده.....
۵۰	موضع‌گیری امام خمینی ^(ره) در غائلهٔ حزب خلق مسلمان.....
۵۲	غائلهٔ کردستان.....
۵۵	پاسداران قم متقاضی اعزام به کردستان.....
۵۷	پیاپی شدن در باند فرودگاه سنندج.....
۵۹	فرودگاه ناامن سنندج.....
۶۰	گروه شهید جعفر حیدریان.....
۶۱	از فرودگاه تا پادگان.....
۶۴	فرماندهان عملیات آزادسازی سنندج.....
۶۶	آزادسازی باشگاه افسران سنندج.....
۷۱	گروه ضربت.....
۷۱	نقش سرگرد شهرام‌فر و صیاد شیرازی در آزادسازی سنندج.....
۷۲	پاک‌سازی محور سنندج به مریوان و دیواندره.....
۷۴	همکاری مردم کردستان با پاسدارها.....
۷۸	انتقال تجارب کردستان به مردم و نیروهای سپاه.....
۷۸	آموزش‌های جدید به پاسداران قم در شیراز و اصفهان.....
۸۰	سپاه نیرویی اعتقادی.....

جلسه سوم: آغاز جنگ تحمیلی و اعزام نیروهای قم به جبهه‌های جنوب

۸۱	چکیده.....
۸۲	آموزش چتربازی در شیراز و آغاز جنگ تحمیلی.....
۸۴	اعزام نیروهای مردمی از قم به جبهه‌های جنوب.....
۸۶	عزیمت نیروهای قم به جبههٔ دارخوین در روز بیست‌وهفتم مهر.....
۹۴	ورود به خرمشهر.....
۹۶	ارتباط با سیدمحمدعلی جهان‌آرا.....
۹۸	عملیات فرمانده کل قوا.....
۹۹	عملیات ناامن‌الائمه ^(ع)
۱۰۲	عملیات طریق‌القدس.....
۱۰۴	قهر با مجموعهٔ خدمتی به‌دلیل ممانعت از رفتن به جبهه.....
۱۰۵	نقش تیپ ۱۷ قم در عملیات‌های فتح‌المبین و بیت‌المقدس.....
۱۱۰	عملیات رمضان.....

پیشگفتار

تاریخ شفاهی شیوه‌ای نوین در تاریخ‌نگاری است که در صورت اجرای روشمند و مبتنی بر مطالعه دقیق موضوع، می‌تواند خلأها و کمبودهای تاریخ‌نویسی معاصر را تا حدی تکمیل و نقاط تاریک آن را روشن کند. در این روش، کسی که خود شاهد وقایع بوده یا در شکل‌گیری آنها نقش داشته، به بیان آنها می‌پردازد و از این رو، می‌تواند از جزئیات و لایه‌های درونی و پنهان حوادث، اطلاعاتی دقیق ارائه دهد. علاوه بر این، در تاریخ شفاهی، احساسات جمعی و فردی فرصت ظهور و بروز می‌یابد، خردورزی نهفته در تصمیم‌گیری‌ها تبیین می‌شود و چگونگی و چرایی رخدادها و همچنین زمینه‌ها و پیامدهای آنها و جزئیات و پیچیدگی‌هایشان که تجربه زیسته راوی است، به تصویر کشیده می‌شود.

با توجه به این ویژگی‌ها، می‌توان گفت که تاریخ شفاهی از اهمیت ویژه‌ای در تاریخ‌نگاری معاصر برخوردار است. از جمله مؤسسات پیشگام در زمینه تاریخ شفاهی در حوزه جنگ تحمیلی، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس است که هم‌زمان با آغاز جنگ، با عنوان «مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ» تأسیس شد. راویان این مرکز در طول سال‌های دفاع مقدس، با حضور در کنار فرماندهان، به ثبت و ضبط رویدادها در لحظه وقوع آنها پرداختند و برخی از آنان نیز در این راه به شهادت رسیدند. حاصل تلاش‌های آنها تولید اسنادی دست‌اول و منحصر به فرد در خصوص جنگ تحمیلی است که همراه با اسناد رسمی مکتوب هر عملیات، در این مرکز طبقه‌بندی و سازماندهی شده و تاکنون آثار متعددی براساس این اسناد، تألیف و تدوین و منتشر شده است. پس از جنگ، به تدریج تجربه

نشان داد که اسناد و آثار منتج از آنها به تنهایی بیان‌کننده همه ابعاد جنگ و عمق وقایع آن نیستند. به همین دلیل، در این مرکز، از سال ۱۳۸۸، برگزاری جلسات مصاحبه با فرماندهان و مسئولان جنگ در دستور کار قرار گرفت تا از این طریق، خلأهای تاریخ‌نگاری دوران دفاع مقدس مرتفع شود. خروجی این گفت‌وگوها پس از تدوین، تنقیح و تدقیق بر اساس اسناد، در قالب کتاب‌های تاریخ شفاهی دفاع مقدس منتشر شده است.

گفتنی است تاریخ شفاهی فرماندهان یکی از مهم‌ترین منابع برای تاریخ‌نگاری دوران دفاع مقدس و آگاهی جامعه از چیرستی، چرایی و چگونگی جنگ تحمیلی، رویداد بزرگ تاریخ معاصر ایران، به شمار می‌رود، زیرا این فرماندهان سطوح مختلف از فرمانده عالی و قرارگاه مرکزی تا فرمانده لشکر، تیپ و گردان و نیز مسئولان مرتبط با جنگ بودند که عملیات‌های گوناگون را طراحی و فرماندهی می‌کردند. آنان در جنگ تحمیلی هشت‌ساله، برای آزادسازی سرزمین‌های ایران و استیفای حقوق ملت و انقلاب اسلامی، با تکیه بر توانمندی‌های خودی و مجاهدت‌های رزمندگان، نبردهای سختی با دشمن بعثی انجام دادند که چنین توانمندی‌هایی، در پیشینه تاریخی این ملت، کمتر بروز و ظهور یافته است. امید است که ایران اسلامی در آینده بتواند با اتکا به تجربه‌ها و دستاوردهای علمی و مکتب دفاعی دوران دفاع مقدس، بالنده‌تر شود و در محیط پیرامونی خود نقش مؤثری ایفا کند.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

تابستان ۱۴۰۰